

Posudek oponenta bakalářské práce

Ústav sociální práce Filozofické fakulty Univerzity Hradec Králové

Autor(ka) závěrečné práce: Miroslav Kout

Název závěrečné práce: Problémy bezdomovectví na Náchodsku

Hodnocení formulace hlavního cíle práce: E

Odůvodnění: Cíl práce není jednoznačně vymezen, pokud budeme akceptovat, že se můžeme setkat s pojmenováním jako „úkol, zaměření, téma, cíl“, i tak se v průběhu práce formulace liší (někdy je práce zaměřena na města, jindy na osoby bez přístřeší či bezdomovce, jednou je cílem zmapovat práci sociálních pracovníků, podruhé se seznámit s fenoménem bezdomovectví atd.) Cíl tedy nelze vyhodnotit, zda je stanoven konkrétně a dosažitelně či snad měřitelně. Dílčí cíle nejsou zmíněny vůbec, proto je nelze posuzovat, ani s ohledem na kontext sociální politiky či sociální práce. Celkové vyznění práce však tento rámec překračuje a těžiště práce se přesouvá spíše do oblasti veřejného pořádku a kriminologie.

Hodnocení struktury práce: C

Odůvodnění: Struktura práce odpovídá výnosu děkanky FF UHK 22/2018 ve znění Metodického pokynu ředitele ÚSP FF UHK č. 1/2018 a je logická vzhledem k tématu práce, délka kapitol je však nevyrovnaná (např. extrémně krátká kap. 6.3. věnovaná neziskovým organizacím pracujícím s bezdomovci, představuje jediný odstavec o 7 řádcích, přičemž jiné kapitoly stejného řádu jsou mnohostránkové). Není dodržováno doporučené číslování (např. v kap. 4.2. chybí označení podkapitol 3. řádu, totéž kap. 4.4.) a dlouhé kapitoly se tak stávají nepřehlednými.

Hodnocení teoretické části práce: C

Odůvodnění: Klíčové pojmy jsou popsány přehledně, avšak některé klíčové kapitoly (se vztahem k oboru) jsou výrazně poddimenzovány (např. již zmíněná kapitola 6.3.), jiné jsou naopak naddimenzované (kap. 4.4.) až redundantní (kap. 4.5.), protože netvoří východisko k výzkumné části. Za zajímavý bonus považuji historický exkurz ke kořenům bezdomovectví, je škoda, že ho autor lépe nevytěžil právě pro vybudování teoretického východiska. Ačkoliv autor uvádí v seznamu literatury adekvátní odborné prameny a právní předpisy, nejsem i jist, zda skutečně se všemi pracuje a zda s nimi pracuje správně, tj. tak, aby autor práce prokázal dosažené znalosti ze studovaného oboru. Kritická reflexe zcela chybí, s autory titulů se pracuje jako s autoritami, o jejichž názorech se nediskutuje. Teoretická část neobsahuje žádné shrnutí, z něhož by bylo patrné propojení s výzkumem, konkrétní teoretická východiska pro výzkum explicitně zvolena nejsou.

Hodnocení metodické části práce: D

Odůvodnění: Metodologie je popsána velmi podrobně, avšak bez řádného zdůvodnění, proč autor práce volí smíšenou výzkumnou strategii, navíc chybí jakákoliv provázanost mezi zvoleným primárním a sekundárním dílčím cílem, proto výsledný dojem působí jako dva nezávislé výzkumy, položené paralelně vedle sebe. Argumentace, že strukturovaný rozhovor umožní tazateli „minimalizovat pravděpodobnost, že se data získaná v jednotlivých rozhovorech budou lišit“, je v přímém rozporu s podstatou kvalitativního šetření. Taktéž nerozumím, proč bylo potřeba získat v relativně krátkém čase mnoho odpovědí od řady osob, a proto byly vhodnější uzavřené otázky, přestože se jednalo o 20 osob bez přístřeší a 4 osoby z městských úřadů. Buď tedy autor práce velmi spěchal a zcela mu bylo jedno, zda jeho výzkum k něčemu bude či nikoliv, nebo měl obavy zjistit

něco, co by mohlo překročit dosavadní souhrn poznatků v této oblasti. Některé tazatelské otázky jsou formulovány tak, že již v sobě implikují nějaký předpoklad, např. „proč nevyužíváte peněžní pomoci z úřadů?“ (tady autor práce již předem předpokládá, že to jeho respondenti nedělají, místo aby nejprve zjistil, zda tomu tak opravdu je). Navíc byly otázky vypracovány jako „formulář“ a lze tedy vyjádřit pochybnost, zda se vůbec jednalo o rozhovor. K takovému postupu zcela chybí důvod, pokud byly rozhovory údajně nahrávány (viz s. 45). Etické aspekty či nějaká rizika výzkumu nejsou ošetřena vůbec. Výzkumné lokality jsou popsány s pomocí zeměpisných charakteristik, ačkoliv vhodnější by byly údaje spíše ze socio-demografické analýzy vybraných měst. Určitý problém spatřuji i v užití terminologii, kdy o respondentech kvalitativního šetření se hovoří jako o „výzkumném vzorku“, autor práce navíc zavádí vlastní terminologii oproti už zvyklostem v oboru zavedeným, takže např. sociálními službami vnímá „pomoc materiální i nemateriální, poskytovanou obcemi a státními institucemi“. Tazatelské otázky na využívání těchto „služeb“ se pak týkají pobírání důchodu, vlastnictví občanského průkazu apod. K takovému kroku nevidím žádný důvod, ve výsledku dochází ke komolení terminologie a jediné, co tím autor prokazuje je, že se v základních pojmech studovaného oboru spíše neorientuje.

Hodnocení zpracování výsledků výzkumu: E

Odůvodnění: Způsob vyhodnocování získaných údajů z kvalitativní části výzkumu zcela neodpovídá postupům, vhodným pro kvalitativní šetření a vše je vyhodnocováno pouze statisticky. Výzkum celkově působí velmi roztržitým dojmem, každé zjišťování je vyhodnoceno samostatně, aniž by byla patrná souvislost mezi nimi. Závěry práce jsou pak zevšeobecněním získaných poznatků bez jakéhokoliv hlubšího vhledu do problematiky. Prezentace zjištěného je sice jednoznačně oddělena od vlastní interpretace a zpracování výsledků, avšak nic z toho není vytěženo pro skutečnou interpretaci. Autor práce oslovil dvě odlišné skupiny respondentů, z nichž žádné se ale nevěnoval dostatečně do hloubky, a pokud narazil na rozpor ve tvrzeních, neměl prostor se jím zabývat (např. návštěvy sociálních pracovníků v terénu), i zvolená šíře výzkumu (několik lokalit) zbytečně vyčerpává síly na to, uchopit výzkum řádně a nesklouzávat pouze po povrchu. Autor práce si tak vzal příliš „velké sousto“ a nadesignoval si výzkum, který překračuje běžný rámec bakalářské práce a vyžadoval by spíše tým výzkumníků.

Hodnocení naplnění cílů a zpracování závěrů práce: F

Odůvodnění: V závěru práce je hodnocen jiný cíl než na začátku, výzkum z hlediska zvolené výzkumné strategie není reflektován. Ze zjištěných poznatků není nic vyvozeno, nenásleduje žádná odborná diskuse, porovnání s teoretickými východisky či nástin nových témat a otázek.

Hodnocení formální stránky práce: B

Odůvodnění: Stylistická a gramatická úroveň práce je odpovídající (až na drobné překlepy). Práce je napsána nezvykle dobře a vykazuje vysokou míru zralosti, místy se však v textu vyskytují části, které se od zbytku textu výrazně liší a vykazují nedostatky v syntaktické i gramatické rovině, dochází také ke změně fontu. Celkově jsou formální požadavky kladené na závěrečné práce splněny.

Hodnocení přínosu práce pro praxi sociální práce či sociální politiky: E

Odůvodnění: Práci dle mého názoru nepřináší nic užitečného pro praxi sociální práce a sociální politiky. Přestože autor práce u nich zjistil zásadní nedostatky v přístupu ke klientům, resp. zaznamenal výroky, které dokumentují přístup, odrazující osoby bez přístřeší k jakékoliv další spolupráci na řešení svého problému, ponechává toto téměř bez povšimnutí. Práci sociálních pracovníků z nevládní sféry také ponechal autor práce stranou a o jejich roli se zmiňuje pouze teoreticky, o jejich konkrétním působení ve zvolených lokalitách není v práci ani zmínka. Na osoby

bez přístřeší autor nahlíží především jako na pachatele drobné hospodářské kriminality, příp. jako na osoby, které žijí na ulici dobrovolně.

Další připomínky: V některých momentech práce vzbuzuje pochybnost, zda si autor práce vůbec osvojil aspekty studovaného oboru, zejména etiku profese sociálního pracovníka.

Otázky k obhajobě:

Můžete popsat, jak konkrétně probíhalo výzkumné šetření s informanty osobami bez domova? Popište komunikační situaci, zda informanti věděli, že jste strážník, proč byli respondenti s otázkami „konfrontováni“? (s. 44)

Jak jste u osob na ulici zajistil, aby rozhovory probíhaly v klidném a nerušeném prostředí a v pohodové atmosféře? Jak si vysvětľujete, že jste musel své respondenty uplácet cigaretami a alkoholem?

Jak spolu souvisí zvolený primární a sekundární cíl výzkumu? Jak spolu jednotlivé výsledky korelují, v čem se propojují či snad podporují?

Jaké využití v oblasti sociální práce má informace, kolik přestupků či krádeží spáchaných bezdomovci připadá na 1 obyvatele z dané lokality?

Celkové zhodnocení práce: E

Odůvodnění: Ač je teoretická část práce zpracována na poměrně dobré úrovni, samotný cíl práce je natolik roztržitý, že nelze hodnotit jeho dosažení. Výzkumná část však vykazuje tak zásadní nedostatky, že by měla být přepracována, nebo uskutečněn výzkum nový. Práce nemá žádný přínos pro studovaný obor.

V Hradci Králové, dne 11. 5. 2019

Mgr. Jan Hloušek, PhD.

jméno oponenta (strojově)

podpis oponenta